

MEAH CIRÁÐÐEHUSA MEARRÁDUS
Guovlulaš dihtomeriide, mat gusket
meahcejohtaluslobiid

MH 4949/2016/05.05

Mearrádusa fápmoáigi: 1.1.2017–31.12.2019

Addojuvvon Vandas 21.11.2016

Mearrádus Meahciráđđehus lea nannen čuovvovaš meahcejohtaluslohpmeriid Meahciráđđehusa hálddašan stáhta eatnamiidda mat gusket skohtermáđijaid olggobeale guovlluid ja skohtervuodjinluottaid.

Skohtermáđijaid olggobeale guovlulaš dihtoearit

Anár, Ohcejohka, Eanodat

Muohtagokčasa áigge dihtoearri lea ákkastallojuvvon dárbbuid vuodul eanemustá 7000 meahcejohtaluslobi jahkásaččat.

Bievlan dihtoearri lea ákkastallojuvvon dárbbuid mielde eanemustá 1000 meahcejohtaluslobi jahkásaččat.

Golmma davimus gieldda máttabeale boazodoalloguovlu

Golmma davimus gieldda máttabeale sierra boazodoalloguvlui ja eará boazodoalloguvlui gullevaš gielddat gullet obban dihtoearrái, vaikke gieldda gulašii dušše oassái boazodoalloguvlui. Dihtoearrái gullevaš gielddat leat Muoná, Gihttel, Soađegilli, Suovvaguoika, Kolari, Pelkosenniemi, Salla, Posio, Giemajávri, Ranua, Roavvenjárga, Pello, Badjeduortnus, Tervola, Simo, Ii, Oulu, Pudasjärvi, Taivalkoski, Guossán, Suomussalmi, Hyrynsalmi, Puolanka ja Utajärvi.

Muohtagokčasa áigge dihtoearri lea ákkastallojuvvon dárbbuide čuovvu mearri meahcejohtaluslobiid jahkásaččat.

Bievlan dihtoearri lea ákkastallojuvvon dárbbuid mielde eanemustá 3500 meahcejohtaluslobi jahkásaččat.

Eará Suopma, earret om. guovllut

Muohtagokčasa áigge dihtoearri lea ákkastallojuvvon dárbbuid čuovvu mearri meahcejohtaluslobiid jahkásaččat.

Bievlan dihtoearri lea ákkastallojuvvon dárbbuid mielde eanemustá 1500 meahcejohtaluslobi jahkásaččat.

Skohterluoddalobit

Meahciráđđehusa hálddašan guovlluin Meahciráđđehusa mohtorgielkáluottain ii ráddjejuvvo almmolaš máksojuvvon mohtorgielkáluottaide lobiid mearri. Mearreáigásaš ráddjehusat sáhttet biddjot sierra meroštallojuvvon luottaide.

Maiddá gieldalaččaid ruovttugiieldaguovdasaš nuvtá mohtorgielkávuodjinlobiid mearri luottaide ii ráddjejuvvo. Mearreáigásaš ráddjehusat sáhttet biddjot sierra meroštallojuvvon luottaide.

Ákkat

Váldonjuolggadussan meahcejohtaluslága mielde mohtorfievrruin ii oaččo johtit meahcis almmá eatnama eaiggáda dahje hálddašeaddji lobi haga. Fievrru atnu ja danin lobi mieđiheapmi ii oaččo dagahit vahágiid lundui dahje eará birrasii, luondduealáhusaide, almmolaš áhpásnuvvanatnui dahje eará almmolaš ovdui dahje priváhta ovdui. Dáid ákkaid dihtii Meahciráđđehus mieđiha meahcejohtaluslobiid mohtorgielkájohtolagaid ja –luottaide olggobeallái dušše ákkastallojuvvon sivain (omd fuođđodikšunbargui ja guollebivdui gullevaš meahcejohtalus.) Geasseáigge meahcejohtalusa vaháгат leat bissovaččabut, nu ahte geasseáigge meahcejohtaluslobit mieđihuvvojit dušše hui vuđolaš ákkaid vuodul (omd dutkanbargu ja stuorrafuođđosállaša viežžamii gullevaš meahcejohtalus). Suodjalan- ja meahceeanaguovlluide lobiid ii sáhte mieđihit dikšun- ja geavahanplána linnjágeassimiid mielde.

Meahcejohtalusa vejolaš vaháгат ožžot deattu doppe, gos boazodoalu ja luondduealáhusaid mearkkašupmi lea stuorimus. Dán dihtomearremearrádusas meahcejohtalus lea ráddjejuvvon sihke dálve- ja geasseáigge Anáris, Ohcejogas ja Eanodagas. Dákkár ráddjen lea dárbbášlaš go gielddat dahket váldooasi sámiid ruovttuguovllus, masa laktásit sihke sámi kultuvrra ja boazodoalu sierrasárgosat, mat galget váldojuvvot vuhtii meahcejohtalusa plánemis. Eará sajiin boazodoalloguovllus ja riikka máttimus osiin sáhttet dálveáigge mieđihuvvot lobit vuđolaš ákkaid dihte nu ahte mearri ii ráddjejuvvo; geasseáigge meahcejohtaluslobiid mearri lea doppege ráddjejuvvon dihtomeriin. Geasseáigge ráddjen lea dárbbášlaš, daningo eatnama gollan vuhtto geasseáigge johtalusa dagahan čuovvumuššan. Eará sajis boazodoalloguovllus, Anára, Ohcejoga ja Eanodaga olggobealde, geasseáigge dihtomearri šaddá stuorra oassái lobiin, mat mieđihuvvojit sállaša viežžamii ealgabivddu guovllulobiid oktavuodas. Dáiguin lobiiguin dáhpáhuvvan johttin lea dávjá ovttá háve lobit ja vuddjojuvvon mátkkit oalle oanehačča, nuba ovttaskas lobi váikkuhusat birrasii leat smávvá.

Sámiid ruovttuguovllus ordnejuvvojit samediggelága 9 § ráđđádallamat meahcejohtaluslobiid dihtomeriin ja lassin dihtomeriin ráđđádallat giieldaguovdasaš ráđđádallangottiin. Meahciráđđehusa, sámiid ruovttuguovllu bálgošiid, samedikki ja Saa'mi sijdsáábbar gaskasaš ng. bálggossoahpamuša čuovvu meahcejohtalusásšiin ráđđádallat jahkásaččat soahpamuša čuovvu ovttasbargoráđđádallamiin. Boazodoalloguovllus geavatlaš meahcejohtalusordnemiin ja lohpegeavadagain ráđđádallat dárbbu mielde bálgošiid ja bálgošiid ovttastusain jahkásaš ráđđádallamiin.

Meahciráđđehus maid čuovvu guovlluinis dáhpáhuvvan meahcejohtalusa váikkuhusaid ja dárbbu mielde juogo ráddje dan dahje addá rávvagiid dan anus. Dárbbu mielde sáhtta ordnejuvvot maiddái guovlluguovdasaš gullan, jos meahcejohtalusa vahátváikkuhusat muhtin guovlluin vuhttohtet.

Stádásnuvvan geavadin lea leamaš, ahte Davvi-Sámis (Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddat) fásta orruide addojuvvojit muohtaáigge ruovttugielddaset viidodagaide meahcejohtaluslobit Riikkabeivviid meahcejohtaluslága ođasteami oktavuodas (jagi 1991) gáibidan vugiin sihke ráddjejuvvon mearis geasseáigge lobit dihto luottaide. Dát lobit gullet Anára, Ohcejoga ja Eanodaga muohtaáigge ja bievlaáigge dihtomeriide. Sulaid 75 % Davvi-Sámi viidodagaide mieđihuvvon dálveáigge meahcejohtaluslobiin leat leamaš báikki orruid lobit.

Meahciráđđehusas lea vuoigatvuohta nannejuvvon guovlluguovdasaš dihtomeriid olis sirdit vuoigatvuođa ovttaskas meahcejohtaluslobi mearrádusa dahkama Meahciráđđehusa virgeolbmui, eará doaibmaolbmui ja olggobeale servošii. Mearrádusdahkama sirdin buorida lobiid oažžuma, muhto seammás dat lasiha meahcejohtalusa váikkuhusaid bearráigeahču vejolašvuodaid, daningo lobiid mieđiheaddjit leat dieđus ja lobiid mieđiheapmái ja daid anu bearráigeahču sáhtta addit rávvagiid.

Ovddit dihtomearrebájis (1.1.2014 - 31.12.2016) davimus dihtomearriguovlun lei sámiid ruovttuguovlu oppalačcat. Dán mearrádusas Sámi bálgosa guovlu gullá golmma davimus gieldda máttabeale boazodoalloguovllu dihtomearrai. Ággan guovlojuhkui lea dat, ahte Sámi bálgosa guovllus meahcejohtaluslobit mieđihuvvojit eará guvlui gullelaš vuohkái dárbbuid mielde árvoštallama vuodul. Dát spiehkasa markkašahtti láhkai davimus guovllu vuodđojurdagis, mas dálveáigge meahcejohtaluslobit mieđihuvvojit buohkaide lobi ohcan báikkálaš ássiide.

Meahciráđđehusa guovlulaš dihtomeari guovllurájáid vuodđun mearrádusa giellarájáide lea dihtomearreguovdasaš lohperiid čuovvuma teknihkalaš álkidahttimis. Giellarájáide čadnojuvvon dihtomearreguovloráddjemiid doarju maiddái dat, ahte meahcejohtaluslobit leat ohccái su iežas ruovttugielddas meahcejohtaluslága mielde nuvtá.

Lobiid meari lassáneapmái ovddit dihtomearremearrádusbajis Anára, Ohcejoga ja Eanodaga gielddaid guovlluin váikkuha lobiid geavadaga nuppásteapmi Meahciráđđehusas: Fásta guovllus ássan báikegottálažžii mieđihuvvon lobit nuppástuvvet borramušgázzi lobiin persovnnalaš lohpin. Nuppástus lea teknihkalaš, iige dat árvoštallama mielde nuppástuhte meahcejohtalusa meari dihtomearreguovllus.

Skohterluoddalobit

Meahciráđđehusa hálddašan viidodagain leat olles riikkas sulaid duháhiid kilomehteriid Meahciráđđehusa bajásdoallan mohtorgielkáluottat. Dat leat vuodđuduvvon eanas almmolaš ruhtademiin ja dat bálvalit almmolaš áhpásnuvangeavahusa, turismma ja báikki olbmuid dárbbuid. Daningo Meahciráđđehusa mohtorgielkáluottain leat ovdal namuhuvvon geavahanulbmilat, eai lobiid meari ráddjemii leat vuđolaš ákkat.

Almmolaš ulbmilin lea leamaš viggat stivret lassáneaddji meahcejohtalusa dan várás ráhkaduvvon luottaide ja earenoamážit máđijaide. Maiddái gieldda ássiid vuoigatvuodaid vuodul mohtorgielkáluottain vuoddjiid mearálaš ráddjemii eai leat sierra dárbbut, daningo davviguovlluin fásta ássiid mearri lea leamaš unnumin, mii boahpteáiggis ráddje jv. geavaheaddjejoavkku dagahan geavahandeaddaga.

Láhkačuoggát

Meahciráđđehusas addojun láhka (234/2016), 18 §
Meahcejohtalusláhka (1710/1995), 1 §, 4 § ja 5 §
Láhka sámedikkis (974/1995), 9 §
Boazodoalloláhka (848/1990), 2 § (boazodoalloguovllu ráját)

Nuppástusohcan

Dán mearrádussii duhtameahttun oazžu ohcat dasa váidimiin nuppástusa Davvi-Suoma hálddahusrievttis dađi mielde go hálddahusgearregastinlágas (586/1996) mearriduvvo.

Váidinčujuhus lea čuovusin.

Mearrádusa ollašuhttin

Dát mearrádus sáhtta ollašuhttojuvvot nuppástusohcamis fuolakeahtta.
Nuppástusohcaneiseváldi sáhtta goitge biehttalit ollašuhttit mearrádusa.

Mearrádusa diehtunaddin

Dát mearrádus addojuvvo diehtun almmolaš diehtunaddimiin. Mearrádus lea oidnosis 31.12.2016 rádjái Meahciráđđehusa guovddášovttadagas, Vernissakatu 4, 01300 Vanda, Meahciráđđehusa Avvila bálvalanbáikkis, Ivalontie 10, 99800 Avvil, Meahciráđđehusa Davvi-Sámi luondduguovddáš Siiddas, Inarintie 46, 99870 Anár ja Meahciráđđehusa Duottar-Sámi luondduguovddášis, Peuratie 15, 99400 Eanodat sihke Meahciráđđehusa internet-siidduin čujuhusas www.metsa.fi ja www.eräluvut.fi. Áššegirjji oidnosii bidjamis almmuhuvvo Virggálaš bláđis ja dan lassin čuovvovaš aviissain: Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet, Maaseudun tulevaisuus, Kainuun Sanomat, Kaleva ja Lapin Kansa.

Luonddubálvalushoavda

Timo Tanninen

Spesiálaplánejeaddji

Essi-Maaria Puska

VÁIDDAČUJUHUS

(Láhka meahciráđđehusas 21 §)

Dán mearrádussii duhtameahttun sáhtta ohcet dasa nuppástusa váidimiin hálddahasriektái girjjálaš váidagiin.

Váiddareivve sisdoallu ja vuolláičállin

Váiddareivves, mii čujuhuvvo hálddahasriektái, galgá almmuhit čuovvovaš áššiid:

- váidaleaddji namma ja ruovttugiella
- mearrádus, masa ohcet nuppástusa
- gokko bokte mearrádussii ohcet nuppástusa ja maid nuppástusaid dasa gáibidit dahkkot ja ákkat, maiguin nuppástus gáibiduvvo
- poastačujuhus ja telefonnummir, maidda ášši guoskevaš almmuhusaid váidaleaddjái sáhtta doaimmahit.

Jus váidaleaddji sátneválddi geavaha su lágalaš ovddasteaddji dahje áššealmmái dahje jus váidalusa dahkkin lea muhtun eará olmmoš, váiddareivves galgá almmuhit maiddái su nama ja ruovttugiella.

Váidaleaddji, lágalaš ovddasteaddji dahje áššealbmá galgá čállit váiddareivve

Váiddareivve mildosat

Váiddareivvi galgá laktit:

- mearrádusa masa rievdadus ohccojuvvo váidalemiin, originálan dahje kopiijan
- duodaštus das, man beaivve mearrádus lea addojuvvon diehtun, dahje eará čielggadus váiddaáiggi álgima áigemuttus.
- Áššegirjjit, maidda váidaleaddji dorvvasta váidalusas doarjjan, jus dat eai leat jo árabut doaimmahuvvon virgeoapmahažžii
- Áššealbmá váldegirji, jus áššealmmájin ii leat ášševuoddji dahje almmolaš vuoigatvuodaveahkki

Váiddaáigi

Váidda galgá dahkkot 30 beaivvi siste mearrádusa diehtunaddimis. Váiddaáiggi rehkenastidettiin diehtunaddinbeaivi ii váldojuvvo vuhtii.

Diehtunaddinbeaivi rehkenastojuvvo čuovvovaččat:

- jus mearrádus lea addojuvvon áššeosolažžii, áššeosálačča áššealbmái dahje sátaolbmui, diehtunaddinbeaivi boahtá ovdan mearrádusa steampilis.

- Jus mearrádus lea sáddejuvvon poastta fárus oažžunduodaštusa vuostá, diehtunoažžunbeaivi oidno oažžunduodaštusas
- Jus mearrádus lea sáddejuvvon dábálaš reivviin, dat gehččojuvvo bohtán diehtun čihččet beaivvi postii bidjanbeaivvis, jus eará ii almmuhuvvo
- Jus mearrádus lea doaimmahuvvon diehtun geasa nu earái go mearrádusa ožžon olbmui (sadjásašdiehtunaddin), gehččojuvvo mearrádusa oažžu ožžon mearrádusa diehtun goalmmát beaivve diehtunaddin- ja oažžunduodaštusa čujuhan beaivvis.
- Jus mearrádus dahje gulahus oaidnimássii doallamis lea almmustahtton virggálaš bládis dahje almmolaš gulahusain almmuhantávvalis, gehččojuvvo diehtunaddima dáhpáhuvván čihččet beaivvi dan beaivvis, goas virggálaš gulahus lea almmustahtton aviissas dahje biddjon almmuhantávvalii.

Váiddareivve doaimmaheapmi

Váiddareivve sáhtta doaimmahit hálddahasriektái persovnnalaččat, poastta mielde máksojuvvon reiven, fáksain, šleađgapoasttain dahje áššealbmá dahje sáttaalbmá mielde. Poastta mielde sádden dáhpáhuvvá sáddejeaddji ovddasvástádusain. Váidda galgá bohtit virgeoapmahažžii virgeáigge ovdal 30 beaivvi váiddaáiggi nohkama, vai váidalusa sáhtta guorahallat. Jus váidináiggi mañimuš beaivi lea bassebeaivi, lávvardat, iehčanasvuodabeaivi, válborbeaivi, juovlaruohtta dahje mihamárruohtta, váiddaáiggi joatkašuvvá goittotge vel čuovvovaš árgabeaivvi virgeáiggi nohkama rádjai.

Hálddahasrievtti oktavuođadieđut

Davvi-Suoma hálddahasriekti
PL 189 (Isokatu 4)
90101 Oulu
Fákša: 029 56 42841
Šleađgapoasta: pohjois-suomi.hao(at)oikeus.fi